

ТОҶИГ ҶОЛДУЗИ

Ўзбекистон болалари ва ҷемирларининг газетаси

ОДОБДА БАРКАМОЛ БЎЛИНИГ

Азиз болалар! Галабанинг 50 йиллигини нишонлаётган она юртимизда янгиликлар, ёшариш фасли. Бу фаслнинг гўзаллиги мустақил мамлакатимизнинг гуллаб — яшнашида намён бўлмоқда. Ҳар куни янгиликлар, яхшиликларга эшик ва деразаларимизни ланг очмоқдамиз, дунёни кўрмоқдамиз. Янги оламлардан, турфа одамлардан фазилатларимизга хислатлар қўшмоқдамиз. Баркамоллигимиз, бекаму кўст инсон бўлиб шаклланаётганимиз — Ватанимизнинг баркамоллашаётганидан далолатдир. Бизнинг мамлакат ниҳоятда бой, келажаги бор мамлакат. Узоққа бормайлик, меҳнаткаш одамларимиз билангина эмас, балки ер ости ва устки бойликларимиз билан ҳам фахрлансак арзийди. Бизда ҳар бир кишига беш гектардан сугориладиган ер майдони тўғри келади экан. Тинчлик шароитида одамлар асло оч қолиши мумкин эмас. Ҳар биримиз ўз мамлакатимизни ҳақиқий уйимиз, чин гўшамиз деб қўриқлашни ўрганишимиз лозим. Агар эртароқ шундай қилганимизда эди, ҳеч бўлмаганда бизда мева — чева жуда арзон бўларди.

Бог-роғларимизни кўпайтириш ҳақида жуда кўп гапиримиз. Аммо бор маҳсулотимизни ўз вақтида одамлар дастурхонига еткази олмаимиз. Сир эмас, пишиқчиликда мева-валаримизнинг ярмини қурт еб, чораги хомлигида тўки-



либ, кўпи йўлларда нобуд бўлиб қолапти. Агар мавжуд боғларимиздан ҳосил билиб олинса — ю, исроф қилинмаса бозорларимизда мева камида икки баробар кўпаяр эди.

Бизнинг омадимиз вазиятимизни мувозанат сақлашимизда экан, ниятимизни яхши қилиб яшасак, бог — роғларимизни гуллашига бел боғласак, кузда унинг ларзон меваларидан баҳраманд бўламиз. Бу баҳрамандликда эса азиз болалар, сизларнинг ҳиссангиз каттадир. Олдинда қиладиган ишларимиз кўп. Қўлга киритилган мустақилли-

гимизни тиклаш учун, умид қилса арзийдиган келажакимиз учун билим олмоқ, билимни ҳаётнинг фаровонлиги учун йўлга солмоқ юрт вояларига бахт эмасми? Инсон бахтсиз экан бунга унинг ўзи айбдор. Йўлда учраган номақулчилиги ноқулайликлардан голиб чиқиш учун интилса — галаба қозонади. Сир эмас, қаерлардадир бомбалар портламоқда, кўз ёшлар дарё бўлиб оқмоқда, аёллар, хор, норасидалар

зор. Бу хорлиги зорликни уруш кўрганлар дилдан ҳис қилишади. Тинчлигимиз, фаровонлигимиз, тўкин — сочинлик кунларимиз учун шукроналар қилишади. Биз ҳам ганимат дамларнинг қадрига етайлик. Ҳамма ўз вазифасини уддалаши учун интилсин!

У. Мурод қизи.

Суратда уруш ва меҳнат фахрийси Рашид КАЮМОВ.



Яқинда матбуотда Ўзбекистон Ташқи Ишлар вазирлигининг Баёноти эълон қилинди. Унда айтилишича, Тожикистон — Афғонистон чегарасидаги вазият сўнгги кунларда янада кескин тус олди. Қуролли жангариларнинг Афғонистон ҳудудидан қилган ҳаракатлари натижа-сида Россия ва Қозоғистон ҳарбий хизматчилари орасида қурбонлар бор.

Шунингдек Баёнотда Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги МДҲга аъзо бўлган давлатларнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Европа хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти кумагида тожик миллати уртасидаги мулоқотни давом эттиришга қаратилган фаол саяҳат-ҳаракатларини қўллаб-қувватлаб, муҳолифатли муаммони ҳал этишнинг ҳар қандай қуролли усулларидан тийилиб туришга чақиради ва бундай ифвогарлик тадбирлари қатъиян қораланади.

Яқинда Наманганга Россиянинг Кострома вилоятидан ажойиб меҳмонлар ташриф буюришди. Улар орасида вилоят губернатори, Россия Федерацияси Совети депутати В. Арбузов, «Кохлама» ҳиссасдорлик жамияти раиси Н. Савинов ҳамда Солигелия тумани бош администратори /хоким/ Р. Маматкуловлар бор эди. Ташриф чоғида икки вилоят манфаатларига хизмат қилувчи шартномалар имзоланди. Ана шунга биноан ёз ойларида Наманганлик болалар Волга дарёси қирғоқларида, костромалик болалар эса Наманган боғларида дам оладиган бўлишди.

Мухтор Ашрафий номиди Тошкент давлат консерваторияси талабалари Гули Жураева, Равшан Аълоназаров, Евгений Цой, шунингдек, Урганч мусиқа билим юрти ўқувчиси Мадад Худойберганов Ашгабат шаҳридан катта муваффақият билан қайтди. Улар машҳур туркман бастакори Нури Ҳолмамедов хотирасига бағишланган ёш ижрочилар халқаро танловида қатнашиб, голиблар сафидан урин олишди.

ИСТЕЪДОДЛАР ҚАЙДАСИЗ?

Яқинда ҳаммамиз асарларини севиб ўқийдиган ёзувчи Тоҳир Малик бир вақтлар катта шўҳрат таратган Ғайратий мактабини қайта тиклар эмиш, деган гапни эшитиб роса хурсанд бўлдим. Бунинг сабаби бор, албатта. Эҳтимол, сиз ҳам бу ҳақда эшитгандирсиз. Гап шундаки, эллингичи йилларнинг бошларида Тошкентдаги собиқ Николай Островский номли шаҳар ўқувчилар саройи қошида ёш адабиётчилар тўғраги бўлиб, унга Ғайратий домла устозлик қилардилар.

Тўғрақ аъзолари асосан урта мактаб ўқувчилари бўлиб, ҳаммамиз адабиётни жондилемиздан севар эдик. Дастлабки ёзган машқларимизни катта умидлар билан олиб бориб, машғулотларда ўқиб берар ва тенгдошларимизнинг фикр-мулоҳазаларини эшитар эдик. Машғулот якунида домла кўнглимизни кутарадиган илиқ гапларни айтиб, бизни янги-янги машқларга руҳлантирар эдилар.

Ҳозир уларнинг олди йигирмалаб китоб

муаллифи, баъзилари журналистика соҳасига ўтиб кетишган.

Йиллар утиши билан тўғрақнинг шўҳрати сўниб борди. Домладан кейин бир неча киши унга раҳбарлик қилди, менинг ўзим ҳам етмишинчи йилларда уни бошқаришга уриниб кўрдим. Лекин Ғайратий мактабини тиклаш осон бўлмади.

Мана энди Тоҳир акангиз уни тикламоқчи. У билан суҳбатлашганимда, кейинги пайтларда Тошкентда адабиётга қизиқувчи болалар камайиб кетгани, ҳамма ўзини бозорга ураётгани, ахир маънавиятимизни тикламай туриб, Ўзбекистонимиз дунёга юз тутма олимаслиги ҳақида кўйиниб гапирди. Энди тўғрақни ҳақиқий адабиёт мактабига айлантarmoқчи эканини айтиб, шаҳар болалар ижодиёти уйига истеъдодларни таклиф қилди.

Шу муносабат билан кўнглимда бир фикр тугилди: хўш, Тошкентда-ку «Ғайратий мактаби» тикланар экан, республикамизнинг бошқа вилоятларида-чи? Ахир, шоирларни подшоҳлар ҳам ардоқлагани сир эмас, Аллоҳ уларни суюкли бандам деган экан, нега энди халқ таълими соҳаси ходимлари, устоз ўқитувчилар уларга эътиборни кучайтиришмайди? Келинглр, Навоий бобомиз зурёдларимиз деб фахрланишни унутмайлик. Унинг руҳига таъзим қилиб, шеърятимизни ардоқлайлик.

Истеъдод соҳиби бўлган ёшлар, сеvimли ўқитувчиларимиз атрофига уюшиб, маънавиятимиз ҳазинасини ўрганайлик, шарқ халқларининг назми муҳлислигини эсга олайлик. Истеъдодлар, қайдасиз? Хатларингизни кутамиз.

Наримон ОРИФЖОНОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган
маданият ходими.



ТАНТАНАГА «АЛИФБЕ» САБАБ

Шайхонтохур туманидаги 276-мактабда 1-«В» синф ўқувчиларининг «Алифбе» байрами бўлиб ўтди. Ўқувчилардан Камола ва Феруза Ҳамдамова, Феруза Раҳимназарова, Дилмурод Зоидов ва Аслиддин Қултошевлар уларнинг меҳрибон ўқитувчилари Эътибор Ҳамидова бошчилигида ўшбу тантанаяга катта ҳозирлик қурдилар. Саҳнада ўқувчиларнинг барчаси мавжуд ҳарфлар тилидан шеърлар ижро этишди.

Байрам сўнгиди туман халқ таълими ва мактаб маъмурияти вакиллари болаларга келгуси ўқишларида ютуқлар тилаб, эсдалик совғалари топширди.

Суратда: байрамдан лавҳа.
Х. ШОДИЕВ олган сурат.

Илму хунар масканларида

ШУНДАЙ ПИЦЕЙ БОР...

Азим Тошкентимизнинг Юнусобод туманида жойлашган 9-мактаб лицейда бўлиб, ўқув жараёни билан танишдик.

— Мактабимиз 1966 йилдаги зилзиладан сўнг вайронга айланган эди, — дейди тарбиявий ишлар бўйича директор уринбосари Нигора Бобосайдова. — 1975 йилга келиб янги қурилган билим-гоҳимизга шу йилнинг март ойида лицей мақоми берилди. Билим масканимизнинг 20 йиллик тўйини нишонлашга лицей гуруҳларида қизгин тайёргарлик кўрмоқдамиз. Бу ерда 1400 дан ортиқ ўқувчи таълим олмакда. Улар молия-иқтисод ҳамда тарих ихтисоси бўйича таълим олишади. Молия — иқтисод олийгоҳи ўқитувчилари келиб дарс ўтадилар, ўз навбатида ўқувчилар ҳам олийгоҳга боришиб замонавий компьютерлар билан ишлаш сирларини урганаптилар. Ўқувчилар бошқа фанларни ҳам чуқур ўзлаштириб борадилар.

Лицей гуруҳларига кириш тест синаовлари асосида ўтказилади. Чунки иқтидорли ўқувчиларни танлаб олишда бу синаов катта ёрдам бермоқда.

Нигора опанинг сўзларини ўқувчилар давом эттиришди:

Зиёда Ибрагимова, 11-«а» синф талабаси:

— Мен илгари Шайхонтохур туманидаги 84-мактабда ўқирдим. Иқтисодиётга қизиқишим туфайли шу мактаб-лицейга келдим. Синаов асосида қабул қилиндим. Кўпчилик тенгдошларим: «у мактаб-лицей узоқ-ку» дейишди, мен уларга: «билим олишнинг узоқ-яқини бўлмайди», дедим.

Турсунбек Фозилбеков 11-синф толиби:

— Ҳозирги болалар узини бозорга уряпти. Лекин бу кунлар вақтинчалигини уйлашмайди, уйлашганларида бозорга «югур-югур» қилмай ўқирдилар. Шуларни куриб ачинаиб кетаман. Президентимиз айтганларидек «Ўзбекистон келажаги буюк давлат». Келажак биз ёшларни қўлимизда экан, ўқишимиз, фақат ўқишимиз керак!

Дилдора Зафархужаева:

— Узимизнинг синф ҳақида гапирмоқчи эдим, бизни 11-«а» синфимиз жуда аҳил, иноқ ўқиймиз. Бир ишни бошласак, бирга ҳамжихат бўлиб тугатамиз. Ҳар таътилда дам олишга, турли вилоятларга саёҳатларга борамиз. Бухоро, Самарқанд, Туркистонга бордик. Қишқи таътилда Чимёнга дам олишга чиқдик. Барча синфлар бизга ҳавас билан қарашиб, биздек иноқ бўлишга ҳаракат қилишади.

Элдор Файзуллаев 10-«б» синф ўқувчиси:

— Илгари тумандаги 80-мактабда ўқирдим. Билимга бўлган қизиқишим шу мактаб-лицейда ўқишга ундади, олдинги мактабим ҳам яхши, лекин бу ерда тақомиллаштирилган дарслар утилади.

Малика Мирзаева, 10-«б» синф ўқувчиси:

— Ҳафтасига бир марта иқтисодиёт олийгоҳига бориб иқтисодиёт дарсини ўтамиз, узимизни худди талабадек хис этамиз. Мактаб — лицейимизда мустақил ишга катта аҳамият берилади. Бизга бошқа фанлар ҳам чуқур ургатилади. Мисол учун бу йил география фанини тугатяпмиз. Ўқитувчимиз Малика Мухамедова жуда яхши билим берадилар. Ҳозир биз мустақил альбомлар тайёрляпмиз. Мен чиннисозлик соҳасида мустақил иш тайёрляпман.

Ўқувчиларнинг сўзларидан билдикки, билим масканида ўқитиш жараёни талаб даражасида. Барча ишларни ташкил қилган мактаб директори Гавҳар опа Қаримовани ўз ишини юрагидан севадиган устоз эканлигини билдик.

Олимжон Тўхтаназаров.

«Қувноқ стартлар-94» телевизион мусобақаси якунланди

СЎНГГИ ДОВОНДА — «СОКТАРИ»



Беллашув ҳакамнинг ишораси билан икки тарафга тизилган командалар аъзоларига «жон» кирди. Ҳар икки тарафдаги «рақиб» спортчилар ерга утирган ҳолатда чаққонлик билан бир-бирларига копток узатишар, қатор сунгидаги ўқувчи эса махсус қўйилган доскага битта-битта ҳарф илиб келарди. Орадан ниҳоятда озгина дақиқалар утгач, доскада дастлаб «Соктари», кейин эса «Заркент» деган ёзувлар пайдо бўлди. Уларнинг биринчиси — бутунги мусобақа иштирокчиларидан бири — Бухоро вилояти Гиждувон туманидаги 3-мактабнинг спортчилар командасининг номи эди.

Юқорида биз барчангизга кўп йиллардан буён таниш ва қадрдон бўлиб қолган «Қувноқ стартлар» телевизион мусобақасининг финал беллашувларидан бир лавҳа келтирдик.

Ушбу анъанавий спорт конкурси ҳар янги йилнинг бошида мактабларда бўлиб ўтадиган қизгин баҳслардан бошланиб, сўнг район, вилоят биринчилигидан Республикага кучади. Бу мусобақаларнинг болалар орасида гоёт оммавийлашувининг сабаби, унда спортнинг барча турлари — енгил атлетика, отиш ҳамда туп уйинининг барча турлари қамраб олинганидир. У яна узининг шундай қизиқарли томони билан диққатни жалб этадики, бунда ҳар бир ўйинчидан ниҳоятда чаққонлик, эпчиллик талаб этилади.

«Қувноқ стартлар-94»нинг сўнги

довонига барча машаққатли ва қизиқарли мусобақалардан сўнг икки команда аъзолари етиб келишди. Улардан бири Бухоро вилояти, Гиждувон туманидаги 3-мактабнинг «Соктари» командасидир. Ушбу жамоага жисмоний тар-

бия ўқитувчиси Абдурахмон Отамуродов раҳбарлик қилади. Бу тиниб-тинчимас, фидойи устоз «Қувноқ стартлар» машқлари билан 10 йилдан ортиқ вақтдан буён қизиқиб, болалар билан машғулот ўтказиб келади. Унинг шогирдлари ушбу галабага Қорақалпоғистоннинг «Турон», Наманган вилоятининг «Истиқлол» командалари билан куч синашганларидан сўнг эришдилар.

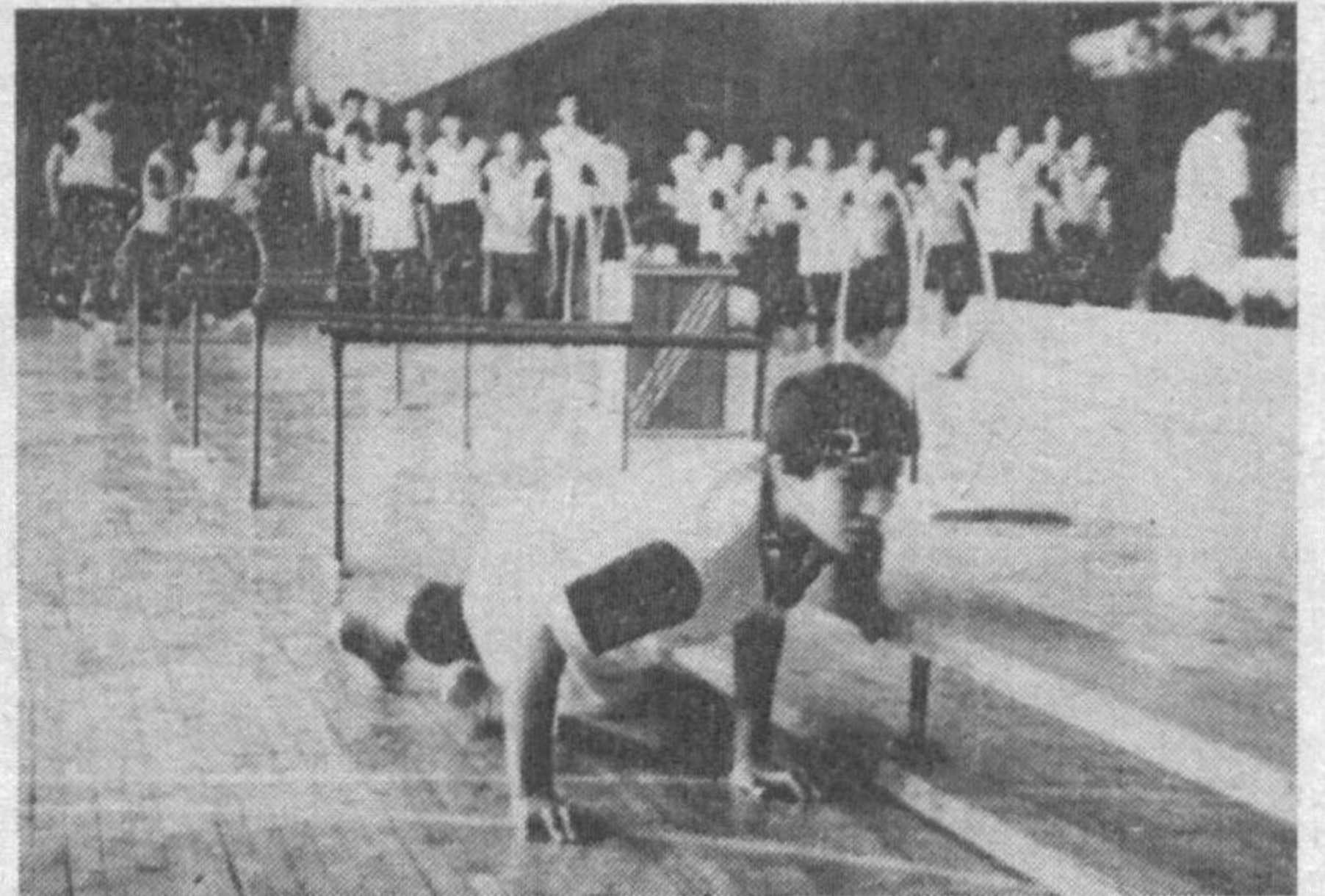
Фаргона вилояти, Тошлоқ туманидаги 12-мактабнинг «Заркент» командаси «Қувноқ стартлар» мусобақасида 1988 йилдан буён қатнашиб келади. Ушбу команда мактабнинг жисмоний тарбия ўқитувчилари Охунжон Тоштеми-



Ким эпчилу ким чаққон, Қандай, қаерда, нега? Бизларда голиб чиққан Совғага бўлар эга.

Совганинг баҳоси йўк, Омадинг кулиб боқсин. Кўзларингда порлаб чўғ, Насибанг тўлиб оқсин.

ров ва Муйдижон Тошбоев раҳбарлигида утган йилларда ҳам галаба, ҳам мағлубият таъмини тоғиб кўрдилар. Финалга эса фақат утган йилигина етиб келишга муваффақ бўлишди.



Ҳаракатчан, тиришқоқ, Баҳслашганда уришқоқ Бўлмасликка ҳаракат Қилганларда баракат!

Ким эпчилу, ким чаққон, Бўлса ўшадир голиб. Ҳаммага бирдек ёққан Болага биз ҳам толиб.

Команда таркибига унинг сардори Севара Йулдошева, Равшан Исоқов, Расул Умаров, Иззат Юсупова, Саломат Муйиддинова сингари кучли спортчилар киришган. Севара баскетбол, волейбол, енгил атлетика билан мунтазам шугулланиб келади. Уртоқлари орасида катта ҳурматга эга.

«Соктари» ва «Заркент» командалари аъзолари спортнинг 10 тури бўйича беллашдилар. Улар орасида югуриш, баландликка сакраш, турникда тортилиш, обрўрдан утиш, қопда югуриш, тупни аниқ нуқтага элтиш, аниқ масофани эгаллаш ва бошқалар бор.

Шундай қилиб қизгин баҳслар, қизиқарли спорт уйинлари асосида утган «Қувноқ стартлар-94» телевизион мусобақаси 30:14 ҳисобида гиждувонлик спортчилар фойдасига ҳал бўлди. Дилназов Исломова, Севара Тошева, Нигора Исломова, Наргиза Тогаева, Фарҳод Файзиев, Фозил Шодиев, Аваз Шарипов ва бошқаларга кубок, фахрий ёрлиқлар ва эсдалик совғалари топширилди.

Турсуной ҲАМИД қизи.

Суратларда: Мусобақа лаҳзаларидан лавҳалар.

Сураткаш: Равиль АЛЬБЕКОВ.

ЭНГ МОҲИР УСТА КИМ?

Ота боболаримиз қадимдан наққошлик, заргарлик, кулолчилик сингари ажойиб касблар билан шугулланиб келишган. Ҳозирга келиб ҳам ёш авлодга миллий ҳунармандчилигимизнинг сир — асрорларини ургатиш, уларни ўз она юртига фидойи инсонлар қилиб тарбиялашга катта эътибор берилаяпти. Камолдин Бехзод номидаги 26-хунар техника билим юрти ҳам шундай илм масканларидан. Бу хунар-техника маскани билим даргоҳи 20 йилдан буён фаолият кўрсатиб келаяпти.

Бу ерда чиннига гул солиш, наққошлик, уймакорлик, заргарлик касби сирлари пухта ургатилади. Талабалар дарслардан буш вақтларида устозлари билан биргаликда ҳунарларнинг назик сирларидан воқиф буладилар. Билим юртида таҳсил олаётган ўқувчилар ма-

лакали мутахассислар бўлиб етишишларида ўқув даргоҳи раҳбари Фурқат Муминов, Рустам Жаъфаров, Дилфуза Исмоилова, катта уста Абдуҷаббор Мухамедовларнинг хизматлари катта.

Яна шуни ҳам айтиш жоизки, ушбу масканнинг ташкил этилишида Миробид ака Солиҳов катта ташкилотчилик қилган эдилар. Ҳозир у киши қарилик гашгини сурмоқдалар. Фарзандлари Миролим ака эса ота касбини давом эттириб, ўқувчиларга заргарлик, наққошлик сирларини урганишларида устозлик қилаяптилар.

Яқинда бу ерда шаҳар ўқувчиларининг «Энг моҳир уста ким?» деб номланган курик танлови бўлиб ўтди. Унга шаҳар халқ таълими бошқармаси масъул ходими Норпошша Шоикромов раислик қилдилар. Танлов натижаларига кўра ўқувчилардан Рустам Ази-

мов биринчи, Ақром Аббосхужаев иккинчи, Неъмат Солиҳов учинчи урин соҳиблари

гарлик куришмоқда. Биз ҳунарманд ўқувчиларга ишларида зафар тилаймиз.

Сайриддин ХОЛОВ.



булишди. Эндиликда улар Фарғонада бўлиб ўтадиган вилоят курик-танловига тайёр-

Суратда: 26-хунар техника билим юрти ўқувчилари ижодидан намуналар.

БОСҚИНЧИЛАРГА НАФРАТ ҒАЛАБАНИ ТАЪМИНЛАДИ

Ғалабанинг 50 йиллиги олдидан

Сиз кўриб турган суратларни редакциямизнинг кекса ва тажрибали сураткаши Равиль АЛЬБЕКОВ Архив материалларидан кўчирган. Уларнинг бирида 1942 йили Тошкентнинг қишлоқ районларидан бирида картошка йиғиштириш пайти тасвирланган бўлса, иккинчисида завод ишчилари Н. Мамафасанов ва А. Содиқовлар фронт учун керакли машина деталлари тайёрлаётган пайт тасвирланган.

Урушнинг дастлабки йиллари ўзбекистонлик ёшларнинг кўп минг кишилик якшанбаликлари ўтказилиб, бир куннинг ўзида мудофаа фондига 2 миллион сўмга яқин маблағ утказилди.

1943 йилнинг 13-25 январь кунлари республика ёшлари «Ўзбекистон колхозчиси»нинг танк колоннаси курилишига қўшимча равишда 12.188.000 сўм топширдилар.



29 октябрь. Республика темир йўлчи ёшлари ишдан кейин қолиб 30 паровоз, 130 вагонни таъмирдан чиқардилар.

Фронтдагиларнинг оилаларига ва уруш инвалидларига ёрдам кўрсатиш ойлиги мобайнида ёшлар 2 миллион 196 минг 617 сўм пул, 455 тонна озиқ-овқат, 22500 тўпладан иборат бош-оёқ кийим тўплашди. 20600 тонна ёқилги тайёрлашди, 35781 та уйни таъмирдан чиқаришди.

1945 йил декабрида Марғилон районининг ёшлари ўз кучлари билан колхозлараро электростанция қурдилар.

Андижон вилоятида ёшлар кўли билан қурилган яна учта қишлоқ электростанцияси ишга туширилди.

«Уруш бошланганида сочини тарашни ҳам эплай олмайдиган мен қизалоқни колхозда сабзавот ва картошка етиштириш бригадасига бошлиқ қилиб қўйишди», — деб ҳикоя қилади марғилонлик Ибодат момо, — «Яккатут» деб аталувчи қишлоғимиздан урушга ҳамма йиғитлар кетишди. Баъзилари ёши етмаса ҳам кўнгилли бўлишди. Уша йили картошка ҳам, сабзи ҳам шундай бўлиб берди денг. Даладан кўпроқ ҳосилни йиғиб топшириш, фронтга озиқ-овқат, кийим-кечак, дори-дармон юбориш зарур. Қишлоқда қолган ишчи кучи маълум: чолу кампирлар, ёш болалар, мен сингари қизлар. Бечора қариялар биров чорлашса ҳам далага чиқиб олишди. «Ҳа деган туяга мадор» деб

кўйишарди баъзи-баъзида. Баъзан улар картошка ёки сабзи-пиёзни пақирлар, қопларга тўлдириб териб қўядилар-да менга: «Қизим, болачаларга айт, беш-олтита бўлишиб анови қопларни ҳирмонжойга олиб беришсин» дейишарди. Кўпинча бундай юмушларни ўзим бажарардим. Ўзим озгин бўлсам-да, кучим кўп, чайиргина эдим-да. Мени улар мақташарди бундан кўнглим тоғдай кўтарилиб ишга берилардим. Хуллас, ишларимиз шу қадар кўпаярдик, кун ботганини ҳам сезмасдик...

«Уруш бошланганда тўққиз ёшларда эдим. Босқинчиларнинг ёвузликлари ҳақидаги турли-туман ваҳимали гап-сузлардан эртақлардаги қора кучларнинг шафқатсизликлари кўз олдимга келаварарди. Барча ўша вақтдаги болалар қатори мен ҳам эрта улғайгандек бўлдим. Пахта тердим, қайроқ ўрдим, бошоқ тердим, кўсак чувидим, қўлимдан нимаики иш келса барини қилдимки, Ўзбекистоним тупроғига ёв қадам босмасин дедим. Фронтдаги оталаримиз, акаларимизга тинимсиз қилаётган меҳ-

талаб соат тўртда тўпчиларимизнинг ун минутлик зарбаларидан сўнг душман кучлари тартибсиз ҳолга келиб қолганди. Бизлар ёппасига ҳужум бошлаб улим лагерини ураб олдик. Уқчи ва пулемётчиларимиз лагердан анча нарида қаршилиқ курсатаётган душман кучларини уққа тутишарди. Лагерь ёнар, ичкарига кириб бўлмасди. Шу пайт танкчиларимиз тўпларини орқасига буриб, лагерь деворларини тўрт жойидан тешиб ўтишди. Бизлар тўғони бузилган дарёдай ичкарига ёпирилдик. Аммо ярим ертўладан иборат булган лагерь бинолари қулфланган ва улар ёнарди. Бизлар яна танкчиларга мурожаат қилдик. Улар ўзларининг танклари билан бино эшикларини зарб билан туртиб бузиб тепишди. Бизлар у ерга кириб ҳолсиз ётган қарийб чақалоқ боладай бир ҳовуч бўлиб қолган дўстларимизни опичлаб, қулда кўтариб, аччиқ тутун ичидан олиб чиқиб, лагернинг ташқарисига, очик ҳавога урнатилган чодирларга ётқизардик. У ердаги шифокорлар дўстларимизга тезликда ёрдам кўрсатишарди.

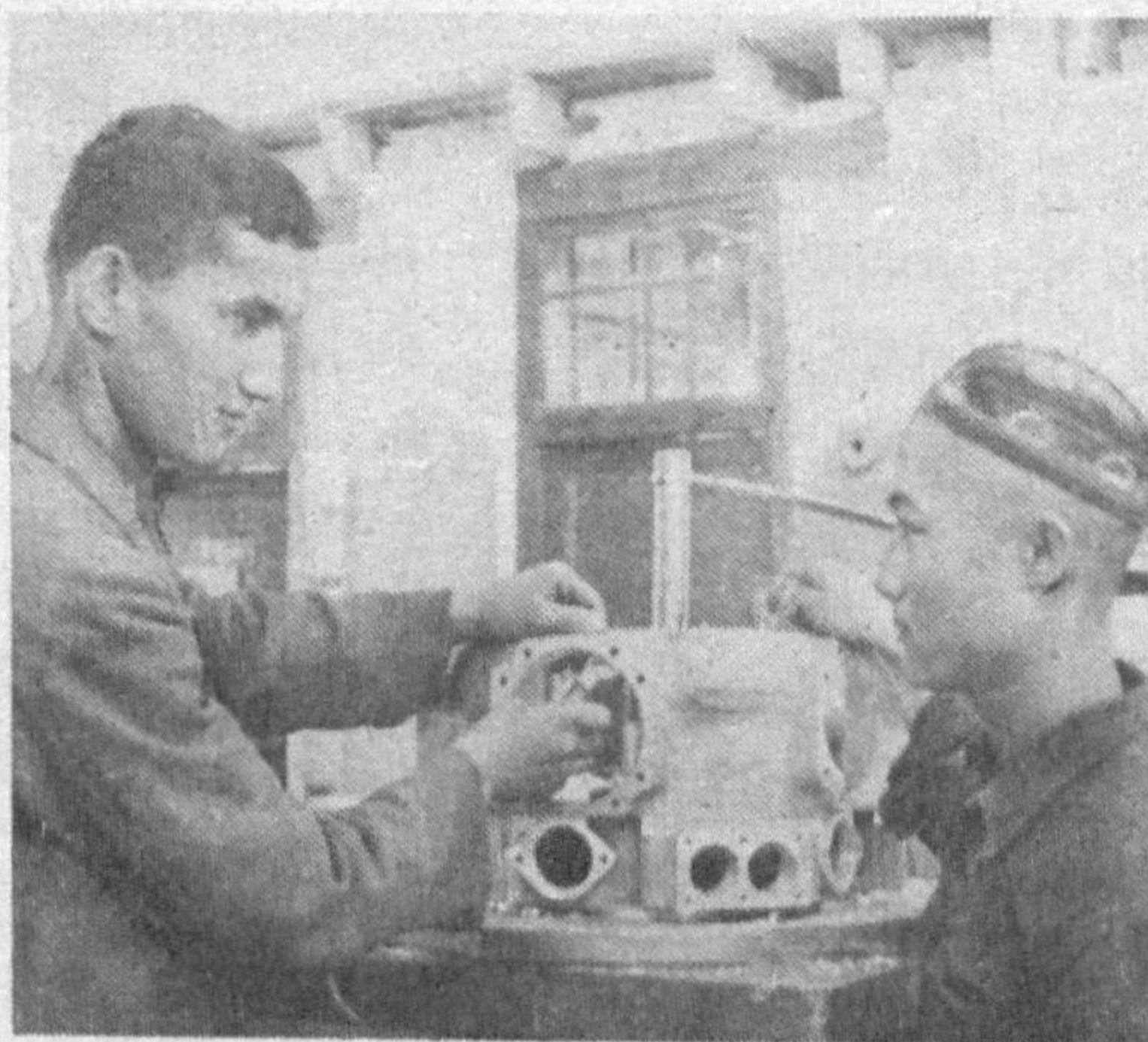
Уша кун Польшанинг янги тузилган ҳукумат аъзоларидан Роя Жмировский, машхур поляк ёзувчиси Ванда Василевская ва бошқалар келиб бизларга

натимиз мадад бўлсин дедик. Ҳар бир юмушни жон дилимиз, меҳримиз билан бажардик. Яна барча ишлардан вақт орттириб, жангчилар учун жун матолардан қўлқоп, камзуллар тикардик».

(Кувалик Робия Расулова ҳикоясидан)

Жуда кичиклигимдан «Орзигул», «Гурўгли», «Авазхон», «Далли» ва бошқа халқ қаҳрамонлиги достонларини севиб ўқирдим, ҳатто баъзиларини ёдлаб ҳам олгандим. Шу сабабданми ва бошқаданми фашист босқинчилари ҳужуми менда ички бир англаб бўлмас қаҳру ғазаб уйғотди. Нима бўлса ҳам жангчи оталаримиз, акаларимизга қўшилиб, поездга осилиб бўлса ҳам кетиш ниятида юрдим.

Бир кун қалин кўзойнак тақиб юрадиган қўшнимиз, «Ўғлим, бизнинг заводда қурол-аслаҳа, ўқдорилар ишланаяпти, истасанг олиб кетай» деб қолди. Мен у киши билан заводга бордим. Аммо «Жуда кичкина экан» деб қабул қилишмади. Лекин барибир у ерга бораверишни қўймадим. Мендаги Ўзбекистонимга бўлган муҳаббат, босқинчиларга бўлган нафрат шу қадар кучли эдики, қўлларим қавариб кетса ҳам заводга қатнашдан чарчамадим. Ниҳоят мени қабул қилишди. (Тошкентлик Жўра бобо ҳикоясидан.)



Ҳа, ўзбекистонлик болалар ва ёшларнинг қилган ишлари, кўрсатган жасоратларини санаб саногига, айтиб адоғига етиб бўлмайди. Шунинг учун ҳам жонажон Ўзбекистонимиз бугунгидек тубдан озод, мустақил давлат бўлишгача етиб келган бўлса ажаб эмас.

Т. СОЛИЕВА.



Жанговор сатрлар

Оқ қайин

Днепрдан утганда биз
Қурдик катта оқ қайин.
Бориб унинг остига тез,
Қилдик миномет жойин.

Командирга маълум булган
Немис ошён қурган ер,
Телефонда деди: «Ут оч,
Келгиндининг долин бер!»

Тўғри, аниқ мўлжал олдик
Қараб баланд таёққа.
Командир дер: «Доғда қолсин,
Ёв қирилсин ҳар ёқда».

Мамнун булган каби биздан
Шод чайқалар оқ қайин,
Шоҳ силкинар тепамизда,
Барлар уйнайди майин.

ТўРА ЖУМАН,
1943 йил, 4 ноябрь,
Киев фронти



«СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН» ЖУРНАЛИ

Шу кунгача республика-мизда «Мақтабача тарбия» журнали чоп этилаётганидан хабарингиз бор. Вазирлар Маҳкамасининг қарорига мувофиқ энди унинг негизда «Соғлом авлод учун» журнали ташкил этиладиган бўлди. Халқ таълими вазирлиги ва «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси унга муассислик қилишди, Германиянинг «Гермед» фирмаси эса, ҳаммуассис булади. Қарорда янги журналнинг асосий вазифалари ҳам белгилаб берилган.



1944 йил. Уруш авжига чиққан пайт. Житомир, Ковель шаҳарларини душмандан озод қилиб, эндиликда Брест шаҳрига юришимиз керак эди. Батальонимиз командири Шодмон Умаровни рақия орқали телефонга чақириб қолишди. У телефонда қисқа гаплашди-ю, шундай деди:
— Бизларнинг ҳужум объектимиз узгарди. Эндиликда Брестни эмас, Польша ерларида

ги Люблин шаҳрини озод қилишимиз лозим. У ердаги улим комбинатининг оловини гапириб утирмайман. Бундан ҳам қийинларини ёриб утганмиз. Полк командиридан танкчилар ёрдамини сўрадим. Бусиз лагернинг ҳовлисига кириб бўлмайди, деворларини бузиш керак бўлди.
Жангчиларимиз туни билан қўшимча ўқ — дори, граната йиғиш билан шуғулланишди. Эр-

Абдуғаффор УБАЙДУЛЛА.

... Ярим тун. Кукдан қамар
Мунис жилмайиб боқар.
Юлдузлар бекинмачоқ —
Уйнар куз қисиб қувноқ.
Симобий сарой. Хобгоҳ,
Хорун ар-Рашид — подшоҳ
Тушагида (қирқ қават)
Туш кўрарди ушбу пайт.
Эмишким оний дамда,
Кўзни очиб — юмгунча
Ўттиз икки тишидан
Қолмаганмиш ном-нишон.
Даҳшатга солиб туши,
Бошидан учиб ҳуши
Онҳазрат чўчиб турар:
— Саройбон! — деб бақи-
рар.—
Чақир муаббирларни!+
Чақир мунажжимларни!
Етиб келишсин шу он,
Амрим қатъий — фарзи
айн!+++

Мағрур муаббирлар ҳам,
Масрур мунажжимлар ҳам,
Деб: «Подшо амри вожиб!»
Етиб келишди шошиб.

Ҳар қайси топиб жойин,
Тиз чўкиб, эгди бошин.

Маҳзун овоз-ла шу он
Сузин бошлади ҳокон:
— Эй, доно муаббирлар,
Бузруквор мунажжимлар.
Ушбу кеча тушимда
Айрилибман тишимдан.

+ Муаббир — туш таъбир-
ловчи
++ Фарзи айн — тезда ба-
жарилиши лозим булган буй-
руқ
+++ Воҳиди замон — ўз
даврининг яғонаси

Буткул тишсиз қолибман,
Бу дарак берар недан?
Ёлғиз утинчим сиздан:
Жавобин айтинг тездан!
Кўп доно мунажжимлар,
Бузруквор муаббирлар
Уйга толдилар узоқ,
Фикрга қўйиб тузоқ...



Мунажжимлар юлдуздан
Мадад сўрарди. Бирдан
муаббирлар сарбони,
Юзидан қочиб қони,
Сўйлади туш таъбирин:
— Эй, амир ал-мўминин
Сенинг узоқ-яқининг,
Қирқдан ортиқ хотининг,
Сендан бошқа бариси,
Ҳам ёши, ҳам қариси —
Ўлади, якка ўзинг,
Эй, амир ал-мўминин,
Қоласан бу дунёда,
Мисоли шамс самода.

Бу таъбирни эшитиб,
Тутақиб ҳам эзилиб

Турган Ҳорун ар-Рашид
Буқирар титраб, гангиб:
— Юз дарра уринг бунга!
Улим тилар-а менга!
Эшшакмия муаббир,
Ёлғиз қолсам мен ахир,
Шунинг ўзи улим-ку,
Улимдан ҳам қийин-ку.
(Муаббирни шу онда

Обкетдилар майдонга)
Муаббир, мунажжимлар,
Боз текшириб кўринлар.
Йўқ эса... қаҳрим қаттиқ,
Биттанг қолмассан тирик!

Кўп доно мунажжимлар,
Серсоқол муаббирлар
Уйга толдилар узоқ,
Фикрга қўйиб тузоқ...

Мунажжимлар юлдуздан,
Мадад сўрарди. Бирдан
Пойгақдаги муаббир
Тахт томон юриб бир-бир.
Таъзим қилди эгилиб,
Юзидан нур ёғилиб,

Кувнаб бошлади сўзин:
— Эй, амир ал-мўминин,
Менинг пушти паноҳим,
Заминдаги қанотим.
Сизни танҳо худойим,
Сўйиб атайди «қулим».
Шул сабабли, онҳазрат,
Беқиёс сизда давлат.
Шул сабабли худойим,
Кўп яшасин деб қулим,
Сизга кўп умр бермиш,
Узоқ яшасин демиш.
Сиздан бошқа бариси,
Ҳам ёши, ҳам қариси,
Сиздай кўп умр кўрмас,
Ҳаёт завқини сурмас...

Кўп яша, раҳмат, раҳмат,—
Дер жилмайиб онҳазрат.
Ақлда сен бегумон,
Энг зўр воҳиди замон.+++
Тез келтиринг муқофот!
Гул-гул яшнар онҳазрат.

Икки муаббир ҳам бир —
Мазмунда айтди таъбир.
Бири муқофот олди,
Кўпни қутқариб қолди.
Бири еди юз дарра.
Нечун шундай бўлди-я?..

Бу саволнинг жавобин
Сиз топинг-чи, укувчим...

Абдуқаюм Йўлдош



КУЛИНГ

Саломатликни сақлаш
учун тадбир: майда-чуйда
нарсаларни фожиа ҳолига
йўйманг. Кула-кула кетаве-
ринг. Бир одам билан тор-
тишиб, энгилдингизми?
Кула-кула кетаверинг. Сиз-
ни алдаб ҳаққингизга хиё-
нат қилдиларми? Кула-ку-
ла хиёнатларини фош қи-
лишга киришинг. Ишингиз
орқасига кета бошладими?
Ғайрат, матонатни қўлдан
бермай, кула-кула ишин-
гизнинг олға кетишига ҳа-
ракат қилинг. Ҳар турли
жарликларга яқинлашиб
қолганингизни сезаяпсиз-
ми? Уша жарликларга той-
иб кетмаслик чорасини ку-
ла-кула топинг. Саломат-
ликни қидираяпсизми? Са-
ломатликни қаҳ-қаҳуриб ку-
лишдан топасиз.

ЭПЧИЛЛИК РАМЗИ

Бир шох овқат еб ётавериб
семириб кетибди. Бир оз юр-
са нафаси қисилиб, чарчаб қо-
лар экан. Кўп шифокорлар
шоҳнинг дардига эм бўларли
муолажа қилмабдилар. Бун-
дан хабар топган бир доно
шох олдига ёввойи эчкини
олиб келибди.

— Сиз мана шу эчкини ту-
тиб олиб, гуштини есангиз,
эчкидай хипча ва чаққон бў-
либ кетасиз, — дебди.

Шох сапчиб ушламоқчи бул-
ган экан, у чап бериб қочиб-
ди. Шох қизиқиб кетиб эчки-
ни қувлашдан қолмабди. Кун-
лар кетидан кунлар утибди,
эчки ҳамон тутқич бермасмиш.
Лекин шох оз-оз оғирлигини
йўқотавериш шундай эпчил ва
чаққон бўлиб кетибдики, бир
кун эчкини ушлаб ҳам олиб-
ди.

Ана шу вақтдан бери эчки
(«Козел») спортчиларнинг эп-
чиллик, саломатлик рамзи бў-
либ хизмат қиларкан.

Муталлиб СОДИҚОВ.



Мен туғилган Зинак қишлоғи шундоққина тоғ этагида жойлаш-
ган. Ёшлигимизда тез-тез тоққа чиқиб турардик. Метиндек қаттиқ
салобатли қоянинг тик учиди униб чиққан ёввойи бодом ниҳоли
биз, болаларни ҳайратга соларди. У тошни ёриб чиққанди. Атро-
фида на бир ҳовуч сув, на бир ҳовуч тупроқ бор эди. Ёзга бориб
қуриб қолса керак, деб уйлагандик. Аммо у униб-ўсди. Гуллаб
ҳосил тугди. Баланд қоя учиди ёлғизгина бўлиб барқ уриб гуллаб
турган бодомни тасаввур қилиб кўринг-а! Мен шу бодомни
иродаси мустаҳкам кишига қиёслагим келади.

Менинг Шўхрат деган хияним бор. У ёшлигидан тенг-гушлари
қатори яйраб уйнолмади. Мактабга бориб турфа фанлардан сабоқ
ололмади. Уйда ўтиради, юролмади. Унинг дардини ҳам, қувон-
чини ҳам оромқурси кўтаради. Оёқлари кўтаролмаган вужудини-
да шу оромқурси кўтаради. Унинг ўзи жиллолмади, аммо хаёлла-
ри беповён далаларда, боғларда, тоғларда кезади. Хотираси
ўткир, тафаккури жуда кенг. У уйдагилари ёрдамида мактабда
ўтиладиган дарсларни аълочи укувчилар сингари ушлаштиради. Шу
аснода адабиётга, шеърятга, тарихимизга меҳри тушиб қолди.
Унинг олдида доимо унлаб турфа хил китоблар туради. Уларни

қайта-қайта ўқийди, урганади. Энг ибратлиси шуки, эринмай кўн-
т билан қалин-қалин дафтарларга фикрларини ёзиб боради. Шўх-
ратнинг унлаб бундай дафтарлари бор. Бири адабиётдан, бири
тарихдан, бири фалакиётдан...

У мени Тошкентдан қишлоққа боришимни интиқ бўлиб кутади.
Сурашиб улгурмасимизданоқ дафтарларини олдимга очиб қўя-
ди. Журналист бўлганим учунми, адабиётдан, тарихдан савол-
ларга кумиб ташлайди. Янги чиққан китобларни сўрайди. Даф-
тарларини варақлаб чиқаман. Уларда ёзилган фикрларни ўқиб
кўнглим ёришади. Менинг ҳам хаёлимга янги фикрлар келади.
Айниқса, унинг иккита дафтарини жуда қадрли деб биламан.
Бирида ўтмиш тарихимиз ва буюк аждодларимизга оид тарихий
саналар, фактлар ихчам қилиб ёзилган. У бу саналар, тарихий
воқеаларни унлаб асарларни мутолаа қилиб, сўнг кўн-т билан
дафтарга кучирган. Энг асосийси эса, шуларнинг барини ёддан
билади. Кетма-кет берган саволлари билан баъзи тарихчиларни
шошириб қўйиши аниқ. Иккинчиси — шеърят дафтари. Унинг
ёзувлари кўпроқ эркин шеърга ухшайди. Уларни тузилиш жиҳа-
тидан мукамал дейиш қийин. Бироқ Темур, Муминмирзо, Бо-
бур, она ҳақидаги шеърларини бетитроқ ўқий олмайсиз. Ўқий-
ўқий Шўхратнинг юртимизни чин юракдан севишига амин бўла-
сиз. Ота-онасига бағишланган шеърлари мунгли, меҳрли. (Во-
дариг, улар бу оламдан эрта кетишди. Оллоҳ раҳмат қилсин.
Айрим дафтарларнинг устига адабиётшуносликдан ва тарихдан
номзодлик ишлари деб ёзилган. Аниқ бир тема олиб, шу хусусда
фикрлар ёзиб чиққан. Ута илмий бўлмасада, жонли мулоҳазала-
ри бор.)

У кўп ўқийди, кўп ёзади. Шўнчаки ўзини овутиш учун эмас,
балки ўқишга, илмга қизиққанлиги, чанқоқлиги сабабли шундай
қилади. Унинг илм олиш учун интилишига, иродасига ҳавас қилса
арзийди. Шўхрат, илоё сенинг бу хизматларинг қояда ўсган
бодом сингари ўз мевасини берсин!

Бош муҳаррир
Умида АБДУАЗИМОВА

Таҳрир хайъати:
Наримон ОРИФЖОНОВ,
Феруза ЖАЛИЛОВА,
Раҳима ШОМАНСУРОВА,
Марат ШАФИЕВ,
Сайриддин ХОЛОВ (масъул котиб)

Газета ҳафтанинг сепанба куни чиқади.
Газета 1929 йил, 1 августдан «Ленин
учқуни» номи билан чиқа бошлаган.
Рўйхатдан утин тартиби № 000137
Манзилмиз: 700083, Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Телефон: 33-44-25

IBM компютерида терилди ва
сахифаланди. Офсет усулида босилди.
Ҳажми — 1 босма табоқ
Буюртма — Г-0157
11.000 нусхада босилди.
Қоғоз бичими — А-3.
Босишга топшириш вақти 19.00
Топширишди — 18.30

Муассислар: ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ
ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ,
ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ
МАТБУОТ ҚУМИТАСИ.